

NOVÉ TÉZY/OTÁZKY na štátnu záverečnú mgr. skúšku

(pozn.: nové tézy platia len pre tých študentov, ktorí začali študovať mgr. stupeň v akademickom roku 2015/2016 a neskôr. Pre opakujúcich adeptov a pre tých študentov, ktorí nastúpili pred ak. rokom 2015/2016, platia staré tézy)

Štátnicové predmety študijného programu Slovenský jazyk a literatúra - jednodborové štúdium a tézy k nim:

FiF.KSJ/A-AmoSL-90/15	Slovenská lingvistika
FiF.KSJ/A-AmoSL-91/15	Lingvistická metodológia a literárna veda (štruktúra: 10 otázok z lingvistiky + 10 otázok z literárnej vedy); študent si ťahá len jednu otázku zo spoločného súboru 20 otázok – odpovedá buď z lingvistickej metodológie alebo z literárnej vedy
FiF.KSLLV/A-AmoSL-95/15	Slovenská literatúra (platné tézy nájdete na webstránke KSLLV)

I. Slovenská lingvistika

1. Interakcia jazyka a spoločnosti.

- Korelácia medzi diferenciaciou spoločnosti a variabilitou jazyka.
- Sociálny aspekt jazykových zmien.

2. Nositeľ jazyka v sociálnej interakcii.

- Komunikačná kompetencia a sociálna interakcia.
- Korektnosť komunikačnej interakcie.

3. Slovenčina vo vzťahu k češtine.

- Čeština v jazykovom vedomí Slovákov.
- Problém delimitácie češtiny a slovenčiny v retrospektíve a súčasnosti.

4. Princípy v explanácii.

- Vysvetľovanie jazyka na základe princípov prirodzenosti.
- Explanačné rozpätie princípu ekvivalencie a analógie.

5. Kulturologické vnímanie nedomácich slov v spisovnej slovenčine.

- Kultúrny purizmus a realizmus.

b) Rola etnickej vôle.

6. Diskurz.

- a) Obsah konceptu diskurz a jeho otvorenosť.
- b) (Kritická) analýza diskurzu s ohľadom na argumentácie v ňom.

7. Medzijazykové vplyvy z pohľadu inakosti a cudzosti.

- a) Prirodzené asimilačné procesy v interkultúrnom kontexte vo vzťahu k jazyku.
- b) Iné a cudzie z hľadiska stratifikácie národného jazyka.

8. Regulácia a fungovanie jazyka v predspisovnom období.

- a) Kultivovanie jazyka a komunikácie v predspisovnom období.
- b) Kultúrne predspisovné útvary z komunikačného, funkčného a teritoriálneho hľadiska.

9. Regulácia a fungovanie jazyka v spisovnom období.

- a) Stabilizácia jazykovej normy a kodifikácie v 19. storočí.
- b) Kodifikácie v 2. polovici 20. storočia

10. Jazykové stvárnenie sveta.

- a) Princíp jazykovej relativity.
- b) Jazykový obraz sveta.

11. Štýl.

- a) Prístupy k vymedzeniu štýlu.
- b) Štylistická analýza textu.

12. Štylizácia a recepcia štýlu.

- a) Určujúce faktory (determinanty) štylizácie.
- b) Štylistická recepcia (interpretácia) textu.

13. Štýl a normy.

- a) Jazyková, komunikačná a štylistická norma.
- b) Štylistická príznakovosť – narúšanie normy.

14. Štýl a text.

- a) Analytická diferenciácia textovej lingvistiky a štylistiky.
- b) Tvorenie textu a štýlové vrstvy.

15. Text a štýl v kontexte.

- a) Interakčná štylistika.
- b) Intertextualita.

II. Lingvistická metodológia

(Pozn.: Témy/otázky z literárnej vedy nájdete na webstránke KSLLV)

1. Metodológia.

- a) Pojem teoreticko-metodologická koncepcia a jej prejavy v jazykovede.
- b) Morfológia v metodologických perspektívach.

2. Konfrontácia teoreticko-metodologických koncepcií.

- a) Klasická vz. prototypová teoreticko-metodologická koncepcie lexikálneho významu.
- b) Teória intencie vz. valencie slovesa; predikátová vz. explikačná koncepcia vety.

3. Základné metódy poznávania jazyka.

- a) Formy analýzy a ich aplikácia v lingvistike.
- b) Typy usudzovania a miesto analogického usudzovania v jazykovede.

4. Hypotézy a modely.

- a) Vlastnosti a podmienky hypotézy – hypotézy o jazyku, komunikácii a societe.
- b) Modelovanie jazyka a komunikácie.

5. Štruktúrno-funkčný prístup k jazykovej realite.

- a) Štruktúrno-funkčný prístup k jazyku – funkcie jazykových jednotiek a jazyka.
- b) Motivácia ako prejav vzťahu medzi funkciou a štruktúrou.

6. Porovnávanie a analógia.

- a) Opozičná a distribučná analýza jazykových jednotiek.

b) Analógia ako poznávací postup v jazykovede.

7. Kvantitatívne a kvalitatívne metódy.

a) Štatistická analýza v jazykovede – jej poznávacia hodnota.

b) Interpretácia prejavov jazyka.

8: Semiotický prístup ku komunikácii.

a) Semiotika signifikácie.

b) Prístupy k metafore.

9. Axiologický prístup k jazyku.

a) Axiologická kompetencia.

b) Jazyk ako hodnota.

10. Analýza nositeľov jazyka.

a) Jazykové sebavedomie.

b) Jazyková inteligencia.

STARÉ TÉZY/OTÁZKY na štátnu záverečnú skúšku zo slovenského jazyka (platné pre opakujúcich adeptov a pre tých študentov, ktorí nastúpili pred ak. rokom 2015/2016).

Štátnicové predmety:

FiF.KSJ/A-moSL-991/09	Slovenská lingvistika
FiF.KSJ/A-moSL-993/09	Lingvistická metodológia a literárna veda
FiF.KSLLV/A-moSL-992/09	Slovenská literatúra (platné tézy nájdete na webstránke KSLLV)

I. Slovenská lingvistika

1. Opozičné vzťahy:

a) vo fonológii, v slovnej zásobe a v podsysteme slovných druhov;

b) v sústave štýlov;

2. Analógia ako základ pravidelnosti v jazyku:

a) slabičné, ohýbacie a vetné vzorce, slovotvorné modely;

- b) analogické vyrovnávanie tvarov;
3. Nepravidelnosť a jedinečnosť v jazyku:
- a) v morfológii, slovotvorbe a v stavbe viet (výpovedí);
  - b) idiomatickosť, frazeologizmus, supletivizmus;
4. Funkcie jazykových jednotiek:
- a) foném, suprasegmentálnych jednotiek, slabiky, morféma a synsémantických slov;
  - b) pojem syntaktickej a štylistickej funkcie;
5. Gramatické kategórie v slovenčine:
- a) hlavné vývinové smery morfológických kategórií;
  - b) pojem gramatickej kategórie (selektívna exemplifikácia), podstata štylistiky gramatických kategórií;
6. Kategória modality:
- a) modalita na morfológickej a syntaktickej rovine;
  - b) modalita v lexike (hodnotiace postoje);
7. Text a štýl:
- a) textotvorná činnosť a štylizácia (vzťah text – štýl);
  - b) interpretácia textu, štylistický účinok textu;
8. Analýza jazykových štruktúr:
- a) princípy morfematickej analýzy (s dôrazom na slovesné tvary);
  - b) podstata syntaktickej analýzy a rozboru obsahu slova;
9. Obmieňanie základných štruktúr a spontánne procesy:
- a) transpozícia, transformácia, derivácia;
  - b) základné štýly a ich deriváty, slovnodruhovú prevody a prechody.
10. Polyfunkčnosť a polysémia:
- a) v oblasti morfológie a syntaxe, zmeny v sémantickej stavbe slov;

b) delimitácie polysémie, viacvýznamovosť (viacfunkčnosť) na syntaktickej rovine;

11. Ekvivalencia a synonymia v jazyku a reči:

a) lexikálna, morfológická a syntaktická synonymia;

b) synonymá a štylistika;

12. Kombinácia prvkov a usúvzťažňovanie:

a) fonotaktika, morfotaktika, syntaktika;

b) slovosled, syntaktické usúvzťažňovanie v texte.

13. Jednotky v kontexte:

a) neutralizácia (asimilácia), morfonologické javy, vplyv kontextu na význam slova a vety;

b) aktuálne členenie výpovede, dialóg;

14. Diachrónna a synchronná dynamika jazyka:

a) základné diachrónne javy na rovine formy;

b) pojem vývinovej tendencie, tendencie v súčasnej slovenskej morfológii;

15. Sémantika

a) otázky a problémy pri určovaní lexikálneho významu;

b) sémantika viet a výpovedí;

16. Genéza a charakteristika slovenčiny:

a) pôvod slovenčiny, znaky slovenských makrodialektov;

b) morfológické typologické vlastnosti slovenčiny;

17. Kultúrny a spisovný jazyk:

a) vysvetlenie pojmov, charakteristika kultúrneho jazyka, kultúrna slovenčina;

b) konštituovanie spisovnej slovenčiny – okolnosti, problémy, spory, jej základná vývinová línia;

18. Súčasná spisovná slovenčina:

- a) funkcie spisovného jazyka, miesto spisovného jazyka v diasystéme národného jazyka, úzus, norma, kodifikácia;
- b) jazyková kultúra a politika;

19. Slovenský pravopis:

- a) základná línia vývinu slovenského pravopisu;
- b) princípy súčasného pravopisu (kolízia princípov) a problémy;

20. Diferencovanosť prostriedkov spisovnej slovenčiny:

- a) štylisticky bezpríznakové a príznakové prostriedky, pojem štylistickej normy, expresívnosť a neutrálnosť;
- b) pojem hovorovosti, špecifickosť prostriedkov odborného štýlu, terminologizácia a determinologizácia;

II. Lingvistická metodológia

Pozn.: Tézy/otázky z literárnej vedy nájdete na webstránke KSLLV

1. Metodológia a zmysel jazykovedného poznávania.

Ilustrácia príkladom: teória jazykovej prirodzenosti.

2. Metodológia ako diferenciatívny základ vedeckého skúmania.

Výklad opozície: systémovolingvistická vz. pragmatickolingvistická teoreticko-metodologická koncepcia spisovnej slovenčiny.

3. Konfrontácia teoreticko-metodologických koncepcií: funkčná vz. Intuitívna štylistika, intencia slovesa vz. valencia slovesa, komunikačný obsah vz. ilokučný akt, klasická vz. prototypová teória lexikálneho významu.

4. Prístupy k skúmaniu jazykových javov. Možné prístupy k týmto javom: zvukové segmenty, lexikálna zásoba, jazykový znak, slovné druhy, metafora.

5. Štruktúrno-funkčná analýza jazykových objektov. Funkčná motivácia jazykových štruktúr: výklad ilustrovať fonémou, derivátom, slovným tvarom, výpoveďou, textom.

6. Vnútrojazykové porovnávanie – opozičná analýza. Cieľ a predpoklad intralingválnej konfrontácie. Parametre porovnávanie morféme, vetných členov, frazém, slov.

7. Distribučná analýza jazykových jednotiek. Vývody z distribučných údajov.

Ilustrácia voľne vybranými príkladmi.

8. Štatistická analýza jazykových objektov. Poznávacia hodnota frekvenčných údajov, vývody z nich. Ilustrácia voľne vybranými príkladmi.

9. Sémanticko-pragmatická interpretácia textu. Predpoklady a ciele interpretácie.

10. Analýza textotvornej činnosti. Determinačné faktory tvorenia textu.

Priebeh štátnej skúšky

Vykonanie štátnej skúšky je jednou z podmienok úspešného absolvovania študijného programu. Štátnu skúšku má študent právo absolvovať až po splnení študijných povinností stanovených študijným programom.

. Študent má primeraný čas na prípravu odpovedí na zadané otázky. Odpoveď má ústnu formu, koná sa pred skúšobnou komisiou zloženou najmenej zo 4 členov, učiteľov pôsobiacich vo funkciách profesorov, docentov a odborných asistentov (členov KSJ FiF UK a KSSLV FiF UK, prípadne odborníkov v danom študijnom odbore z iných slovakistických pracovísk).

Jednotlivé predmety štátnej skúšky sa hodnotia klasifikačnými stupňami A až FX. Študent úspešne absolvoval skúšku, ak je hodnotený známkami A až E. Ak sa študent nedostavil na štátnu skúšku, alebo ak na nej nevyhovel, je hodnotený klasifikačným stupňom „nedostatočne“ (FX) a môže skúšku vykonať v najbližšom náhradnom (opravnom) termíne. Študent opakuje len tú časť štátnej skúšky, z ktorej bol hodnotený známkou „nedostatočne“ (FX). Opakovať štátnu skúšku je možné najviac dvakrát (tzn. okrem riadneho termínu sú prípustné dva opravné termíny).

Termín štátnej skúšky

Ústna skúška zo slovenského jazyka a literatúry sa koná v jeden deň. V súlade so študijným poriadkom FiF UK zverejní KSJ a KSSLV presný termín konania štátnej skúšky na svojich webových stránkach a katedrovej nástenke najneskôr šesť týždňov pred jej konaním.

Prihlásenie sa na skúšku

Študenti sú povinní prihlásiť sa na štátnu skúšku písomne cez podateľňu najneskôr 3 týždne pred termínom skúšky (prihlášku adresujte na sekretariát KSJ a KSSLV). Formulár prihlášky na štátnu skúšku nájdú študenti na webovej stránke KSJ alebo KSSLV. Na prihláške je potrebné zreteľne vyznačiť predmety, z ktorých chce študent vykonať štátnu skúšku. UPOZORŇUJEME, že štátna skúška z programu *slovenský jazyk a literatúra* je chápaná ako celok. Preto ak sa študent prihlási len na niektorú časť štátnej skúšky (1 predmet), zvyšná časť (ostatné predmety) bude hodnotená stupňom „nedostatočný“ (FX) a skúška zo zostávajúcich predmetov bude vykonaná už v rámci opravného termínu.

Odvolať prihlášku je možné len písomnou formou najneskôr 7 pracovných dní pred konaním štátnej skúšky. Ak sa študent z vážnych preukázateľných dôvodov na štátnej skúške nemohol zúčastniť, ospravedlní sa komisii písomne prostredníctvom študijného oddelenia do 3 pracovných dní po termíne konania štátnej skúšky.

Žiadame všetkých uchádzačov o štátnu skúšku, aby sa taktiež zapísali priamo na sekretariáte KSJ a KSSLV do zošita u p. Honzovej.